

RODZAJE LITERACKIE – DRAMAT

Dramat jest rodzajem literackim obejmującym utwory przeznaczone do wystawienia na scenie.

Źródła współczesnego dramatu sięgają procesji dionizyjskich w starożytnej Grecji.

- Dramat zbudowany jest z aktów, scen i odsłon.
- Główny tekst zapisany jest w postaci dialogów i monologów.
- Występuje w nim również tekst poboczny, tzw. didaskalia, czyli wskazówki dla czytelników, reżyserów i aktorów.
- Dramat wyróżnia brak narratora oraz wyrazista i wartka akcja.
- Bohaterowie prezentowani są przez słowa i czyny.
- Niezwykle istotna jest zasada trzech jedności: miejsca, czasu i akcji.
- Akcja trwa 24 godziny, jest jedno miejsce wydarzeń i jeden problem, wątek główny.
- W dramacie obecny jest również konflikt dramatyczny, czyli taki układ zdarzeń, który zakłada walkę o przeciwstawne cele a zaangażowani są w nim wszyscy bohaterowie. Źródłem konfliktu są dwaj kontrastowi bohaterowie o sprzecznych dążeniach.
- Klasyczny przebieg akcji w dramacie to: ekspozycja, zawiązanie akcji, rozwój akcji, punkt kulminacyjny, rozwiązanie akcji.

- Dramat dzielimy na: komedię, tragedię i dramat właściwy.

W trakcie nauki poznaliście już kilka ważnych dramatów: *Dziady część II* A. Mickiewicza, *Zemsta* A. Fredry, *Balladyna* J. Słowackiego.

- Przypomnienie, co to jest komizm i jakie są jego rodzaje?

Komizm — jest to właściwość osób, sytuacji, zdarzeń, wypowiedzi itp., która pobudza do śmiechu. Istota komizmu polega na sprzeczności między przekonaniem o tym, jak powinno być (zgodnie z regułą, przyzwyczajeniem), a tym, jak bywa (odstępstwo od reguły).

Komizm sytuacji, postaci i słowny.

Komedia to utwór literacki, który charakteryzuje się wartką akcją opartą o konflikt postaw bohaterów. Akcja komedii zmierza do pomyślnego rozwiązania. Wprowadza tematykę lekką i pogodną, często ma charakter groteskowy i satyryczny. Zawiera elementy komizmu sytuacji, postaci języka.

W Polsce twórcą komedii był m.in: Aleksander Fredro.

- Przypomnienie, na czym polega tragizm?

Tragedia – gatunek dramatyczny powstały w starożytnej Grecji, obejmuje utwory, których ośrodkiem i motorem akcji jest nieprzewyciężony konflikt między dążeniami wybitnej jednostki a siłami wyższymi, czyli tragizm. Mówiąc inaczej, bohaterowie tragedii są uwikłani w konflikt tragiczny.

Tragizm – jest to sytuacja, w której bohater musi dokonać wyboru pomiędzy dwoma równorzędnymi racjami. Każda decyzja, jaką podejmie, będzie miała negatywne skutki

Konflikt tragiczny to istnienie dwóch równorzędnych racji, pomiędzy którymi nie sposób dokonać wyboru.

Przykładem bohaterki tragicznej jest Balladyna.

- Dramat właściwy – gatunek dramatu ukształtowany w czasach nowożytnych przez odejście od wprowadzania tradycyjnych wyróżników starożytnych form komedii i tragedii takich jak elementy komiczne, tragiczne konflikty czy bohaterowie. Początkowo mianem tym określano tragikomedie, czyli utwory łączące elementy tragedii i komedii. Z czasem jednak nazwę tę zaczęto używać w stosunku do poważnych utworów teatralnych, budujących napięcie na innych zasadach niż zasady konfliktu tragicznego. Wyróżnia się kilka odmian dramatu właściwego, m.in.: dramat romantyczny, dramat obyczajowo-psychologiczny.
- Przykładem dramatu właściwego są Dziady Adama Mickiewicza.

Typowe dla dramatu romantycznego było łączenie, uważanych przez klasyków za wykluczające się, kategorii estetycznych - patosu i groteski, realizmu i fantastyki, komizmu i tragizmu.